

С Т А Н О В И Щ Е

относно научноизследователската, преподавателската и административно-организаторската дейност на **доц. д-р Милена Попова**, единствен кандидат в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор” по професионално направление 2.1 Филология (Синтаксис на съвременния испански език), обявен в ДВ, бр. 55 от 19.07.2011 г.

на доц.д-р **Анна Димитрова Николова**, член на научното жури по конкурса, назначено със заповед на Ректора на СУ „Климент Охридски”

1. Академичната биография на доц. Милена Попова впечатлява със сериозното филологическо образование, получено в елитния Московски институт за чужди езици „Морис Торез” /сега Московски лингвистичен университет/, който тя е завършила с пълно отличие и квалификация на преводач-референт и преподавател по испански, руски, английски и немски езици, и където е защитила като редовна аспирантка дисертация по испанистика през 1987 г. На следващата година тя вече е била назначена за редовен преподавател в катедрата по испанистика и португалистика на СУ, където са ѝ възложени лекциите по синтаксис на съвременния испански език, а през 2005 е получила званието доцент. Солидната лингвистична школа, получената широка общофилологическа компетенция и владенето на няколко разносистемни езика са определили и спектъра на научните ѝ интереси, и темповете на развитието ѝ.

2. Преподавателската дейност на доц. Попова е свързана основно с четенето на лекции по теория на испанския език: синтаксис, прагматика, теория на превода и по общо езикознание. За качествата и компетенцията на доц. Попова като лектор говори фактът, че тя е канена да чете лекции както в други филологически специалности на СУ, така и във Великотърновския университет, във филологическия факултет на Скопския университет „Св. Кирил и Методий”, а също така и на международните семинари по методология и дидактика на испанския като чужд език, организирани от Института Сервантес.

3. Научната продукция на доц. Попова е свързана в основни линии с теорията и методологията на научното изследване и преподаването на испанския език. Тя участва в конкурса с 32 научни публикации, 18 от които са след предходната ѝ хабилитация за доцент. От тях 1 монография, 16 студии и статии, 1 помагало за кандидат-студенти, 1 рецензия на книга. Авторката има също така рецензии за учебници по испански език за средното училище и е ръководила три научни проекта.

Основният труд, с който доц. Попова участва в настоящия конкурс, е **монографията „Семантични и прагматични аспекти на синтактичните категории в съвременния испански език”** с обем 215 с. /в компютърен набор/. Този труд е обсъден на разширен катедрен съвет и единодушно е признат от всички специалисти, взели участие в обсъждането, за хабилитационен. Споделям общата констатация, че това е едно сериозно изследване със своите приносни моменти, ясна структура, добре формулирани и успешно решени задачи, добро познаване и боравене с методите на изследване и понятийния апарат на различните направления в съвременната лингвистика. Трудът е оформен според всички изисквания за такъв вид научна продукция и е посветен на един от многото спорни и трудни за решение проблеми на съвременната синтактична теория – съотнасянето на утвърдените от лингвистичната традиция синтактични категории *подлог* и *допълнение* с идеите и терминологията на новите направления в лингвистиката на 20 и 21 век. Представеният текст, обаче, е разгърнат в много по-широк диапазон – той обхваща един подробен анализ на почти

всички модерни тенденции в развитието на общото езикознание през последните десетилетия. Умението на авторката да композира един такъв обемен анализ предизвиква респект. В работата последователно се разкрива сложността да се съчетаят резултатите от различните подходи към изречението и противоречието, в което изпада понятийната сфера на различните концепции. В текста справедливо се подчертава, че развитието на лингвистиката предполага нов холистичен поглед към синтаксиса и преформулиране на много идеи и понятия от така наречената традиционна синтактична теория. Изследвачите на синтаксиса и преподавателите по теоретичен и практически синтаксис неизбежно са поставени пред дилемата да обяснят както разликите в понятийния апарат, така и тези в методологията на синтактичния анализ при различните подходи в развитието на теорията на езика. В тази монография се коментират почти всички знакови трудове в езикознанието и автори като Чомски, Блумфилд, Перлмутър, Постал, Чейф, Комри, Кийнън, Ван Вейлин, Лейкоф, Филмър, Витгенщайн и др. Достатъчно място е отделено на основополагащите трудове по прагматика и когнитивна лингвистика. Наред с чуждите автори често се използват и цитират трудовете на някои авторитетни български езиковеди: Ст. Димитрова, И. Кънчев, Й. Пенчев, М. Пенчева, Р. Ницолова, М. Джонова и др. В отделен параграф и достатъчно подробно са представени особеностите на граматичната теория в съвременното испанско езикознание, анализирани са трудовете на най-авторитетните испански синтаксисти. Авторката подчертава универсалните и специфични характеристики на испанските синтактични категории. На този фон е базирано изследването на подлога, прякото и непрякото допълнение в испанския език, като се открояват нетипичните подлози и допълнения и се анализират закономерностите на тяхната поява в речта: взаимодействието между семантиката на предиката, характеристиката на номиналните синтагми и прагматичната перспектива. Обръща се специално внимание на семантичната роля експериментер. Авторката подчертава, че тя може да бъде надеждна основа за типологичен анализ. Това е справедливо, и в подкрепа на тази позиция ще посоча, че тази роля представлява определен интерес и за славянската компаративистика, и на нея са посветени редица стойностни публикации.

Общата ми оценка за работата е, че това е сериозен, добре структуриран, много добре ситуиран в огромното море от нови синтактични концепции труд, който, съдейки по заявените от авторката намерения, ще продължи с анализа и на останалите традиционни синтактични компоненти на изреченската структура. Разработката впечатлява с доброто познаване и подробния анализ на съвременните лингвистични теории, с умението на авторката да извлече от тях информацията и инструментариума, които са й необходими за конкретния анализ. Приведената библиография от над 200 заглавия показва широкия диапазон на нейната информираност.

Останалите публикации на доц. Попова могат да бъдат обединени в няколко основни тематика. Ще взема под внимание всички публикации на авторката, тъй като считам, че цялостния облик на учения и преподавателя се формира от всички негови научни изяви:

Актуализационна и информационна структура на изказа в испанския език.

Това е монографията /№ 3/ „Информационна и синтактична структура на изказа в испанския език”, а също така статията под номер №10, в които се изследват основните закономерности във взаимодействието на темо-рематичната структура на изречението с формалните, семантичните и комуникативни параметри на контекста. Авторката диференцира два аспекта на информационното структуриране. Първият е синтагматичен и отразява постъпателното движение на информацията в текста. Разпределението на информацията в него зависи от определеността и референциалната употреба на номиналните синтагми. Вторият, парадигматичният аспект на

информационното структуриране предпоставя субективно и допълнително фокусиране на темо-рематичната структура. И в монографията, и в статията прави впечатление прецизността на въвеждане на понятийния апарат, строгата логика на изложение и ясното, убедително, боравене с илюстративния материал.

Основни тенденции в развитието на съвременната лингвистика и нови подходи към описанието на синтаксиса № 7,8, 14,15,17,18 – 22,26. В тази основна група публикации се разработва тематика, свързана както с функционалното описание и прагматиката на изказа в испанския език: значението за екзистенция, локализация и посесивност, така и с прагматичните характеристики на отделни неговите съставки: съюзите и частите. Наблюдението над функционализирането на синтактичните категории в речта закономерно води изследвача до проблематиката на речевата комуникация, речевите стратегии и тактики и до социалната мотивираност и стереотипия на отделни езикови формации.

Част от трудовете на доц. Попова имат практическа насоченост и в тях се коментира методологията на описанието и преподаването на испански език в **българска езикова среда**: №25; № 9, 12. Тук бих отбелязала достатъчно голямото по обем учебно помагало по разговорни стратегии, (написано в съавторство) чрез което се цели създаването на комуникативна компетентия у обучаващите и наблюдение над такива параметри на обхващането като категорията емоционалност и опенъчност.

Няколко публикации отразяват интереса на доц. Попова към **хумористичния тип текст и анекдота** и неговата роля в пропеса на усвояването на чуждия език: №6, №19. Нейната концепция по този повод е намерила отражение в четените лекционни курсове на тази тематика. Напълно споделям тезите на авторката, че този кратък тип текстове отключват в съзнанието на реципиента определени психо-, соцо- и национално-културни механизми и активизират специфични прекопозии, през които той възприема и преработва получената информация. Убедена съм в несъмнената полза от използването на хумористичния текст и анекдота в обучението - особено на занятията по речева практика и превод.

Бих отбелязала още работата на доц. Попова като **рецензент и редактор** на научни трудове, учебници и сборници, а също така - на матрицата за стандарти за оценяване на средното и висшето образование в България.

4. За своите **оприазателски** качества доц. Попова е получила одобрението на катедричния колектив, в чийто отзив се подчертават енергията и ентузиазма, с които тя работи за популяризирането и утвърждаването на испанистиката в България - като член на европейската и българската асоциации на преподавателите по испански език.

В заключение бих искала да отбележа, че доц. Милена Попова притежава всички необходими качества за заемане на академичната длъжност „професор“: широка езикова и теоретична компетенция, отлична професионална подготовка, научна добросъвестност и безспорна логика на научните ѝ трудове, желание за работа със студенти и учители по испански език, широка популяризаторска дейност, свързана с издигането на авторитета на испанистиката в България. Поради това с убеденост ще гласвам за присъждането на кандидатката на академичното звание „професор“.

20.11.2011 г.

Доц. д-р Анна Николова